

LOO PLAN
voor bos, natuur en landschap

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET 2011

Scholen Leusden

COLOFON

OPDRACHT

Het uitvoeren van een quickscan in het kader van de Flora- en faunawet voor de realisatie van een multifunctioneel centrum aan de Asschatterweg te Leusden

---

OPDRACHTGEVER

Gemeente Leusden
Postbus 150
3830 AD Leusden

Uw kenmerk : 172880

Contactpersoon : de heer J. Bunnik

OPDRACHTNEMER

LOO PLAN, voor bos, natuur en landschap
Diepesteeg 4
6994 CD De Steeg
tel.: 026 – 351 41 74
fax: 026 – 443 10 48
info@looplan.nl
www.looplan.nl

Ons kenmerk : 2011-632-02837

Datum : 5 oktober 2011

Contactpersoon : Marko Sinke

Medewerking van : Arthur Hoffmann

Vormgeving : Marianne Mooij

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	WERKWIJZE	4
3	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
3.1	ALGEMENE ECOLOGISCHE BESCHRIJVING VAN HET ONDERZOEKSGBIED	5
3.2	BESCHERMDE SOORTEN	6
3.3	MOGELIJKE EFFECTEN EN EFFECTBEOORDELING	8
4	CONCLUSIE	10
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	10
4.2	BESCHERMDE SOORTEN	10
	LITERATUURLIJST	

BIJLAGEN

1	WETTELIJK KADER
2	VERBODSBEPALINGEN VAN DE FLORA- EN FAUNAWET
3	VEEL GEBRUIKTE DEFINITIES FLORA- EN FAUNAWET

1 Inleiding

De gemeente Leusden heeft plannen om aan de Asschatterkade een multifunctioneel centrum te realiseren. Op de locatie staan nu twee scholen, de 'Bongerd' en de 'Vallei'. Deze scholen zullen gesloopt worden.

Met de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet in 2002 is men verplicht om voor dergelijke ingrepen de gevolgen voor de eventueel aanwezige beschermde flora en fauna inzichtelijk te maken. In enkele gevallen kan het project geen doorgang vinden zonder een ontheffing van de Flora- en faunawet.

In eerste instantie wordt een quickscan uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek wordt aan de hand van één veldbezoek door een ecoloog de kans op aanwezigheid van wettelijk beschermde soorten onderzocht. Dit gebeurt op basis van de terreingesteldheid, een brede ecologische kennis en bekende gegevens over het voorkomen van beschermde soorten.

Wanneer er geen beschermde soorten aanwezig zijn (of verwacht worden) kan het project zonder aanvullende ontheffingen doorgang vinden. Als het op basis van de quickscan aannemelijk is dat er beschermde soorten voorkomen én dat de voorgenomen plannen deze zouden kunnen beïnvloeden, wordt voor deze soortgroepen nader onderzoek aanbevolen. Bij een nader onderzoek is men veelal strikt gebonden aan een bepaalde periode van het jaar waarin het onderzoek moet worden uitgevoerd.

Bescherming van gebieden valt onder de Natuurbeschermingswet 1998. De locatie ligt op ruime afstand van beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Groot Zandbrink'. Dit gebied ligt op ruim een kilometer afstand van de scholen, waardoor, gezien de aard van de werkzaamheden, er geen effect op de beschermde waarden te verwachten is. Er hoeft geen oriënterend onderzoek plaats te vinden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

De ecologische hoofdstructuur ligt eveneens op ruime afstand van de onderzoekslocatie. Er is met de voorgenomen werkzaamheden dan ook geen significant effect te verwachten binnen de ecologische hoofdstructuur.

---

2 Werkwijze

Voorafgaand aan de quickscan zijn verschillende openbare bronnen geraadpleegd over de aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten. Met deze bureaustudie is een indicatie verkregen van de bijzondere planten en dieren in de omgeving.

Op 17 augustus 2011 is het veldbezoek uitgevoerd door drs. A.H. Hoffmann van Loo Plan. Arthur Hoffmann heeft zich gespecialiseerd in de Nederlandse flora en fauna en de natuurwetgeving. Hij verricht quickscans en natuurtoetsen. Daarnaast heeft hij ruime ervaring met het aanvragen en begeleiden van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet.

Het terrein is onderzocht op de aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Omdat de soorten meestal niet direct te zien zijn, is er een biotoopanalyse gemaakt, waarmee in beeld is gebracht of beschermde soorten in het plangebied verwacht kunnen worden. Extra aandacht is besteed aan de toegankelijkheid van de gebouwen voor vleermuizen. Tevens is een algemene inschatting gemaakt of de aangrenzende terreinen leefgebied voor beschermde soorten kunnen zijn. Immers, bepaalde werkzaamheden kunnen uitstralingseffecten hebben op aanliggende terreinen. Bovendien kunnen de dieren die in die terreinen aanwezig zijn ook de onderzoekslocatie benutten.

3 Onderzoeksresultaten

3.1 Algemene ecologische beschrijving van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie ligt in de gemeente Leusden aan de Asschatterweg 36 A en 36 C en is een stenige omgeving in de bebouwde kom en bestaande uit gebouwen, pleinen, trottoirs en wegen. Groene elementen zijn bomen, perken en een watergang. De bomen staan solitair op het plein, maar ook gegroepeerd in de perken en langs de watergang. Opvallend is dat er ook fruitbomen op en langs het schoolplein staan.

Overzicht van de ligging van de onderzoekslocatie (rode ellips) in de bebouwde kom van Leusden.
(Bron luchtfoto: Bing Maps.)

3.2 Beschermde soorten

Hieronder wordt per soortgroep beschreven welke soorten in het onderzochte gebied zijn aangetroffen of verwacht worden. De verwachting is gebaseerd op het veldbezoek, brede ecologische interpretatie van de ecooloog en bestaande kennis over de verspreiding van beschermde soorten.

Beschermde soorten zijn in de wet ingedeeld in drie tabellen (zie ook bijlage 1). Voor soorten van de zogenoemde tabel 1 geldt een vrijstelling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkeling. Deze soorten worden daarom niet verder behandeld. De rapportage spitst zich toe op de soorten van tabel 2 en 3 en op broedvogels.

PLANTEN

De scholen staan in een stenige omgeving. Rondom de scholen zijn er bomen en plantsoenen aanwezig. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden gezien de aangetroffen biotopen ook niet verwacht.

BROEDVOGELS

Het is aannemelijk dat algemene aan menselijke omgeving aangepaste soorten als merel, koolmees en houtduif in het onderzoeksgebied broeden. In de bomen en struiken in de plantsoenen is hiervoor voldoende gelegenheid. Van de merel is een verlaten nest aangetroffen in de ophanging van een zonnescherm. Vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is (zogenaamde vaste nestplaatsen) komen niet in het onderzochte gebied voor.

ZOOGDIEREN

In de omgeving van het plangebied is het voorkomen van de beschermde soorten eekhoorn (tabel 2), boommarter en das (tabel 3) bekend (bron: zoogdieratlas.nl).

In de bomen langs de Asschatterweg en het Reigerpad kunnen eekhoorns foerageren. Tevens kunnen er (speel)nesten in de bomen gebouwd zijn.

De das en de boommarter komen voor in het buitengebied van Leusden. In het plangebied zijn deze soorten niet te verwachten vanwege het ontbreken van rust en geschikt leefgebied.

Andere soorten beschermde zoogdieren (met uitzondering van vlermuizen) komen niet voor in het onderzoeksgebied.

VLEERMUIZEN

Open stootvoegen zijn geschikte verblijfplaatsen voor dwergvleermuizen.

De scholen zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. In de muren zitten open stootvoegen, waardoor de vleermuizen het gebouw in kunnen. In de omgeving, met name in de buurt van de watergang langs het Reigerpad kunnen ook andere soorten foerageren, waaronder laatvlieger en ruige dwergvleermuis.

VISSEN, AMFIBIEËN EN REPTIELEN

Langs het Reigerpad ligt een watergang. De kwaliteit van deze watergang is niet goed genoeg als leefgebied voor beschermde soorten vissen en amfibieën. In het buitengebied van Leusden komt de ringslang voor. De kwaliteit van de watergang is ook voor deze soort niet hoog genoeg. Er komen geen beschermde vissen, amfibieën of reptielen voor.

OVERIGE SOORTEN

Beschermde soorten, anders dan de hierboven genoemde soortgroepen, stellen hoge eisen aan hun biotoop. Deze biotopen zijn niet aanwezig in en nabij het onderzochte perceel. Hiermee is het uitgesloten dat deze soorten ter plekke voorkomen.

3.3 Mogelijke effecten en effectbeoordeling

Het voorgenomen plan omhelst de sloop van twee scholen en de bouw van een multifunctioneel centrum. Voor de realisatie van het project worden verschillende fasen doorlopen, te weten: sloop bestaande bebouwing, bouwrijp maken van het perceel, de daadwerkelijk bouwfase en de fase van permanent gebruik.

Mogelijke effecten die hierbij kunnen optreden zijn:

- Verstoring door aanwezigheid van mensen en (groot) materieel.
- Verstoring door geluid, licht en trillingen.
- Tijdelijk ongeschikt worden van leefgebied (door aanleg werkstroken, materiaalopslag e.d.).
- Doden of verwonden van individuen van een populatie.
- Verlies van leefgebied door verandering van grondgebruik.

In de voorgaande paragraaf is beschreven dat er in (de nabije omgeving van) het te bebouwen perceel verschillende beschermde soorten voor kunnen komen.

Hieronder wordt per soort besproken of er effecten te verwachten zijn.

BROEDVOGELS

Verstoring van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden kan voorkomen worden door een uitgekende planning van de werkzaamheden in tijd en ruimte. Werkzaamheden die verstoring kunnen zijn (bijvoorbeeld werkzaamheden die gepaard gaan met veel geluid of trillingen) kunnen het beste buiten het broedseizoen of op een zo groot mogelijke afstand van mogelijke nesten uitgevoerd worden. Kappen van bomen of verwijderen van struiken e.d. moeten buiten het broedseizoen van vogels worden uitgevoerd. Het broedseizoen kent geen vaste datumgrenzen en loopt van ongeveer 15 maart tot 15 juni. De aanwezigheid van broedende vogels is doorslaggevend voor de afbakening van het broedseizoen. Vogels kunnen ook buiten de genoemde datum broeden en de nesten en eieren zijn ook dan beschermd.

ZOOGDIEREN

Mogelijk komen eekhoorns voor in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. De bomen kunnen deel uitmaken van het leefgebied van de soort, maar behoren niet tot het essentiële deel van hun omgeving. Mogelijk vindt er verstoring plaats, maar de eekhoorns hebben voldoende mogelijkheden om uit te wijken naar andere plekken in de buurt om te foerageren. De geplande werkzaamheden hebben geen effect op het essentiële deel van het leefgebied van de eekhoorn.

VLEERMUIZEN

De scholen zijn mogelijk een verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. De sloop van de gebouwen betekent dat deze plekken verloren gaan. Dit is een overtreding van de Flora- en faunawet. Voordat tot sloop van de gebouwen overgegaan kan worden is het noodzakelijk dat er onderzocht wordt of er vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn. Als blijkt dat er daadwerkelijk vleermuizen voorkomen in het gebouw, is een ontheffing nodig voor de sloop. De ontheffingsaanvraag dient voorzien te zijn van een compensatieplan.

Vleermuizen zijn gevoelig voor licht. Het verdient de aanbeveling om bij de keuze van de verlichting op en rond de nieuwbouw ervoor te zorgen dat de verstoring van vleermuizen minimaal is. Dit kan door te kiezen voor verlichting met niet te hoge sterkte en voor armaturen die de verlichting in een richting (naar beneden) bundelen. Uit recent onderzoek is bekend geworden dat vleermuizen geen hinder ondervinden van amberkleurige (LED) verlichting (bron: zoogdiervereniging.nl).

SAMENVATTING VAN DE EFFECTEN EN BEOORDELING

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied aanwezig?	Kans op overtreding verboden Ff-wet	Gevolgen / Actie
Planten	Nee	Nee	N.v.t.
Broedvogels	Ja	Ja	Werkzaamheden goed plannen om verstoring van broedvogels in de omgeving te voorkomen.
Zoogdieren	Nee, wel in directe omgeving	Nee	N.v.t.
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Aanvullend onderzoek en eventueel compenserende maatregelen treffen
Vissen, amfibieën en reptielen	Nee	Nee	N.v.t.
Overige soorten	Nee	Nee	N.v.t.

AANVULLEND ONDERZOEK

Om in beeld te brengen of er vleermuizen in het gebouw zitten en welke functie het gebouw voor de vleermuizen heeft, is een aanvullend onderzoek noodzakelijk. Tijdens dit onderzoek wordt met behulp van een batdetector (een apparaat dat het geluid dat vleermuizen maken omzet in hoorbare pulsen) bepaald of er zich in de scholen verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Ook worden de geluiden opgenomen om deze op de computer te kunnen analyseren met specifieke software. Zo kunnen soorten die in het veld moeilijk zijn te onderscheiden gedetermineerd worden. Het onderzoek moet worden uitgevoerd volgens het vleermuizenprotocol 2011, dat opgesteld is door de gegevensautoriteit natuur (GaN) in samenwerking met de Zoogdierverseniging en het Netwerk Groene Bureaus.

Volgens het protocol moet er zowel in de periode 15 mei - 15 juli als in de periode 15 augustus - 1 oktober twee maal een veldbezoek moet plaatsvinden.

---

4 Conclusie

Om de voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de sloop van twee schoolgebouwen en de realisatie van een nieuw multifunctioneel centrum te toetsen aan de Flora- en faunawet is een quickscan uitgevoerd.

De hierna genoemde conclusies komen uit dit onderzoek naar voren.

4.1 Gebiedsbescherming

De ecologische hoofdstructuur en beschermde Natura 2000-gebieden liggen op een aanzienlijke afstand van de onderzoekslocatie. Door de aard van de werkzaamheden en de afstand tot deze gebieden is er geen (significant) effect te verwachten op de beschermde waarden.

4.2 Beschermde soorten

Tijdens dit onderzoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen.

In de scholen bevinden zich mogelijk vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Het aantasten van de verblijfplaatsen (in dit geval door de sloop van de scholen) is een overtreding van de Flora- en faunawet en is ontheffingsplichtig.

Om met zekerheid vast te kunnen stellen of er daadwerkelijk vleermuizen in de gebouwen aanwezig zijn en of de sloop in conflict met de Flora- en faunawet is, is een aanvullend onderzoek nodig.

Volgens de bepalingen uit het vleermuisprotocol 2011 zijn voor dit onderzoek twee veldbezoeken in de periode 15 mei - 15 juli en eveneens twee in de periode 15 augustus - 1 oktober nodig om een goed beeld te kunnen verkrijgen over de aanwezigheid van vleermuizen.

Op en rond het terrein broeden vogels. Nesten en eieren zijn beschermd tijdens de broedtijd. Dit houdt in dat werkzaamheden of activiteiten de broedende vogels niet mogen verstoren. Bij de planning van de werkzaamheden moet hiermee rekening gehouden worden.

Literatuurlijst

1. Boerema, L., 2009
Teksten Flora- en faunawet c.a., editie 2011
SDU Uitgevers
2. Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997
Atlas van de Nederlandse vleermuizen
KNNV Uitgeverij, Utrecht
3. Dietz, C., O. von Helversen en D. Nill, 2009
Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika
4. Meijden, R. van der, 2005
Heukels' flora van Nederland, drieëntwintigste druk
Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten
5. SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
Nederlandse Fauna 5
Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis,
KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland,
Leiden
6. Het Nederlandse Soortenregister
www.nederlandsesoorten.nl
7. Zoogdiervereniging VZZ
www.zoogdiervereniging.nl
8. Vleermuisnet: het netwerk voor informatie over vleermuizen
in Nederland
www.vleermuis.net
9. www.waarneming.nl
10. www.telmee.nl
11. Gegevensautoriteit Natuur: gegevens uit de Nationale
Databank Flora en Fauna (NDFF)
www.natuurloket.nl

BIJLAGEN

1 Wettelijk kader

De bescherming van inheemse (van nature in Nederland voorkomende) in het wild levende planten- en diersoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De wet in zijn huidige vorm is in werking getreden op 1 april 2002.

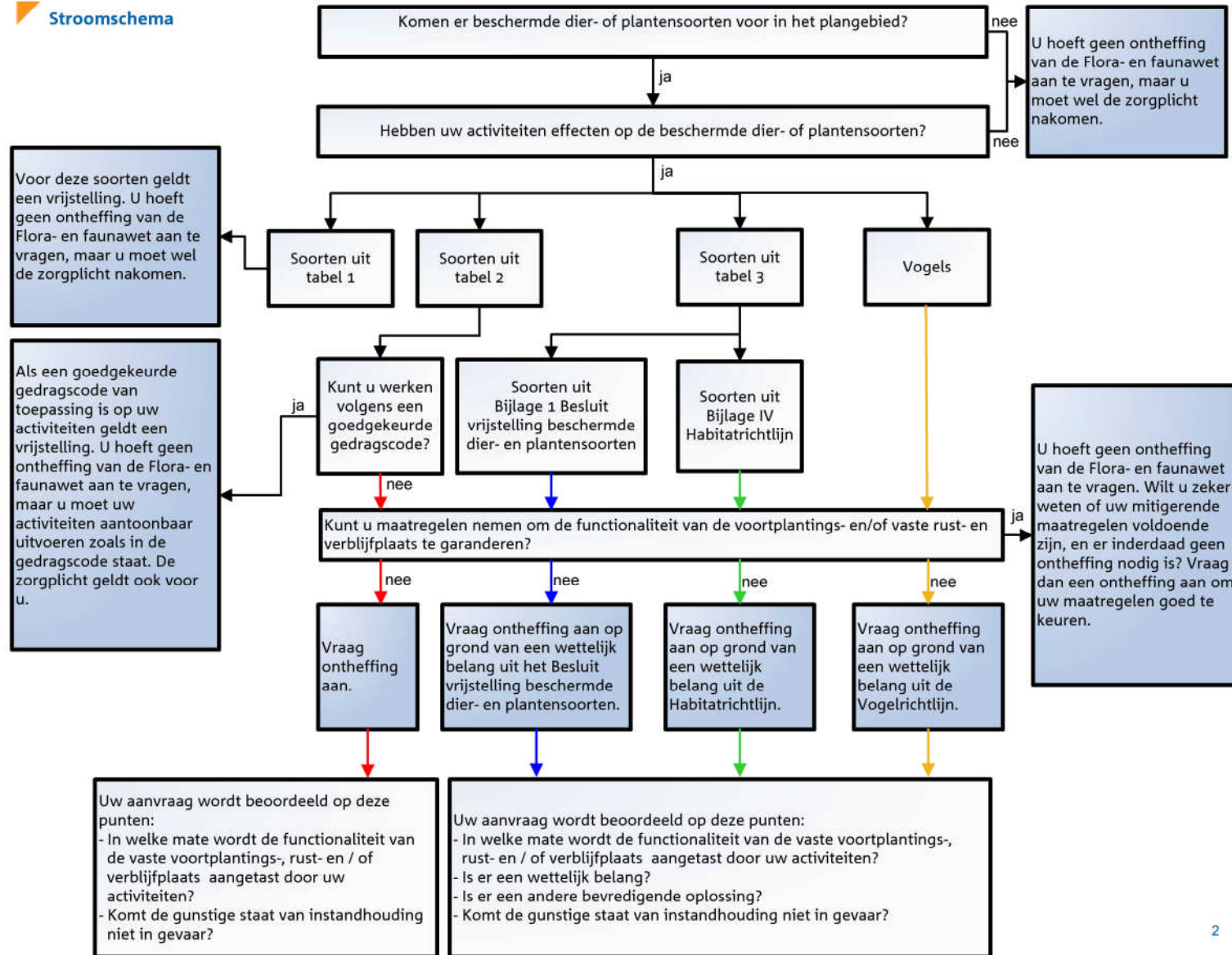
Doelstelling van de Flora- en faunawet is de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten en dieren te waarborgen.

De wet gaat uit van het 'nee, tenzij...'-principe. Beschermen staat voorop en ingrijpen is een uitzondering.

Toetsing van projecten bij ruimtelijke ingrepen vindt plaats volgens het stroomschema op de volgende pagina.

Stroomschema

De Flora- en faunawet kent drie beschermingscategorieën:

- Soorten in tabel 1 zijn vrij algemeen en zijn beschermd.
- Soorten in tabel 2 zijn een stuk zeldzamer of planten zich moeilijker voort en zijn daardoor zwaarder beschermd.
- Soorten in tabel 3 zijn zeldzaam en zeer kritisch in hun habitateisen; deze soorten zijn strikt beschermd.

Voor alle soorten in Nederland geldt de zorgplicht (zie bijlage 3).

Soort vermeld in	Vrijstelling	Ontheffing	Geen ontheffing mogelijk
Tabel 1	Vrijstelling voor verboden ¹ van de Flora- en faunawet (uitgezonderd art. 13).	Ontheffing aanvragen voor vervoeren van dieren (art. 13).	
Tabel 2	Vrijstelling van ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.	Zonder goedgekeurde gedragscode ontheffing aanvragen.	
Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk.	Altijd ontheffing aanvragen.	Voor het verontrusten van dieren (art. 10) en het verstoren van broedende vogels (art. 11) wordt geen ontheffing verleend.

Voor de soorten in tabel 1 geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen mits de zorgplicht in acht genomen wordt.

Voor soorten in tabel 2 geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes zijn geldig voor bestendig beheer en onderhoudswerkzaamheden die geen wezenlijke invloed hebben op beschermde soorten.

In het geval van ruimtelijke ingrepen kan voor soorten van tabel 2 een ontheffing aangevraagd worden als de activiteit de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar brengt. De activiteit dient een redelijk doel te dienen.

Voor soorten van tabel 3 geldt een beperkte vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer aantoonbaar een goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd, bij bestendig beheer en onderhoud. Voor ruimtelijke ingrepen wordt geen vrijstelling verleend. Onder strikte voorwaarden kan in sommige gevallen wel een ontheffing verleend worden. Er dient dan sprake te zijn van dwingende reden van openbaar belang, zorgvuldig handelen en er is geen alternatief mogelijk.

Anno april 2010 is het beleid gericht op het treffen van mitigerende maatregelen, waardoor in casu geen verslechtering optreedt en dus geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Bij strikte naleving van de wet dienen de mitigerende maatregelen bewezen te functioneren. Uit recente ontheffingen blijkt de Dienst Regelingen ook akkoord te gaan met mitigerende maatregelen die in een *expert judgement* als waarschijnlijk werkzaam worden beschreven.

¹ De verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zijn opgenomen in bijlage 2.

2 Verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet

Artikel 8: Verbodsbepaling planten

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden - verwonden

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Verbodsbepaling opzettelijk verontrusten

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Verbodsbepaling ten aanzien van eieren

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Verbodsbepaling ten aanzien van vervoeren, onder zich hebben

Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Artikel 14: Verbodsbepaling ten aanzien van het uitzetten van dieren en uitzaaien van planten

1. Het is verboden dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten.
2. Het is verboden planten, behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten, in de vrije natuur te planten of uit te zaaien.

3 Veel gebruikte definities Flora- en faunawet

ZORGPLICHT

De zorgplicht houdt in dat de in het wild levende dieren en planten en hun omgeving zo min mogelijk verstoord mogen worden. En dat te allen tijde schade zo veel mogelijk voorkomen wordt.

Enkele voorbeelden van zorgplicht:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden in een rietveld wordt gecontroleerd op broedgevallen en vogelnesten.
- Kikkers en padden die tijdens baggerwerkzaamheden gevonden worden, worden direct overgezet in een deel van de sloot die niet gebaggerd wordt. De dieren worden uitgezet in de modder waarin ze gevonden zijn, zodat ze niet meteen opgegeten worden door reigers.
- Voorafgaand aan graafwerkzaamheden worden takkenhopen met bladeren doorzocht op de aanwezigheid van overwinterende egels. Bij het aantreffen van een egel wordt deze in een zelfde soort takkenhoop met bladeren buiten het te vergraven gebied teruggeplaatst.
- Bij nieuwbouw aan de bosrand in een gebied met veel vleermuizen wordt geen buitenverlichting aangebracht. Dit om de lichtvervuiling tot een minimum te beperken.

ZORGVULDIG HANDELEN

Zorgvuldig handelen houdt in dat compenserende of mitigerende maatregelen aangetoond moeten werken, voordat de ingreep uitgevoerd wordt. Pas als de maatregelen geaccepteerd zijn door de betreffende beschermde soorten, mag de originele habitat aangetast worden.

GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

De gunstige staat van instandhouding is werkzaam op lokale populaties en hun leefomgeving.

Bijvoorbeeld:

In een poel in het weiland van een boer bevindt zich een populatie poelkikkers. De gunstige staat van instandhouding is niet aangetast zolang de populatie poelkikkers in deze poel kan voortbestaan. Dit betekent dat de poel in een goede staat moet blijven verkeren. Raakt de poel vervuild, verdroogd of als hij in zijn geheel verdwijnt, dan zal ook de populatie poelkikkers verdwijnen.

Bij de gunstige staat van instandhouding gaat het niet om het voortbestaan van alle poelkikkers in Nederland of in Europa; het betreft een lokale situatie.

PASSENDE GEDRAGSCODE

Een gedragscode is een generieke ontheffing voor de beschreven maatregelen in de beschreven situaties voor de in de gedragscode genoemde beschermde soorten. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen.

Sommige gedragscodes zijn enkel geldig voor bestendig beheer en onderhoud. En niet alle gedragscodes zijn geldig voor tabel 3-soorten.

GOEDGEKEURDE GEDRAGSCODE

Een gedragscode mag pas als generieke ontheffing gebruikt worden wanneer deze is goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen Ministerie van LNV). De gedragscodes zijn vijf jaar geldig en dienen daarna opnieuw door de Minister beoordeeld en goedgekeurd worden. De Minister kan in het goedkeuringsbesluit beperkingen stellen voor het gebruik van de gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes en hun goedkeuringsbesluiten zijn in te zien op de website van het DR-Loket (voorheen LNV-Loket) (www.hetInvloket.nl).

Diepesteeg 4 6994 CD De Steeg

telefoon 026 3514174

fax 026 4431048

info@looplan.nl

www.looplan.nl

KvK 09116798